



**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

7. An si quis haberet copulam cum foemina dormiente, quodnam peccatum luxuriae committeret? Idem dicendum est, si haberetur copula cum aliqua foemina subito apoplexia correpta, vel ab alio morbo ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

stilitatem præbere causam diuortij; addit tamen hoc non procedere in concubitu intra vas cum femina, aut bestia mortuis. Vnde patet contra Pellizzarium, & Gesualdum, copulam cum muliere mortua non esse bestialitatem. Et quidem Doctores communiter, vt Lefsius lib. 4. c. 1. dub. 13. n. 91. Fagundes in Decal. tom. 2. lib. 6. c. 9. n. 2. Azotius tom. 3. lib. 3. c. 22. q. 1. Vviggers de iust. r. de Temperan. 3. dub. 1. n. 63. Sayrus in Clau Regia lib. 8. cap. 5. n. 18. & 19. Trullench in Decal. tom. 2. lib. 6. c. 1. dub. 8. §. 3. n. 1. Dicaftillus de iust. lib. 1. diff. 3. dub. 18. num. 285. & 287. Balleus in Flor. Theol. mor. verb. *Luxuria*. 2. & alij, agentes de vitio bestialitatis docent, esse coitum cum brutis, vel cum Dæmone incubo, aut succubo, & nullam faciunt mentionem de eaduerere: Ergo, &c.

5. Inquit endum igitur restat, quod peccatum Luxuriæ talis copula reducenda sit. Et puto, saluo meliori iudicio, talem copulam non includere aliam malitiã in genere luxuriæ quàm malitiam pollutionis; sicuti qui concubitu iniret cum pictura, vel statua, vt tenet Sanchez vbi supra, quicquid asserat Gesualdus. Et idem rectè Tamburinus vbi supra, n. 63. dixit, inanimatum Instrumentum, quo quis se polluat, non facere mutationem speciei. Sed in nostro casu, quando quis copulam habet cum muliere mortua aliud non facit, nisi cum inanimato Instrumento pollutionem: ergo talis copula non inducit mutationem speciei. Confirmatur hæc sententia ex Sanchez loco citato, vbi docet concubitu cum femina mortua idem esse ac concubitu cum eius Statua, sed concubitus cum Statua non includit, nisi malitiam molliciti: ergo idem dicendum erit de concubitu cum femina mortua. Vnde optimè dixit Ignatius Lupus vbi supra, non incidere in casu referatum de coeuntibus cum brutis qui aliquod corpus inanimatum supergreditur, licet cum ipso se polluat, vti faciunt qui se polluant cum statuis. Ita ille. Ex quibus verbis habetur concubitu cum statua non esse Bestialitatem, vt voluit Gesualdus, sed Pollutionem: ergo idem fatendum erit de coeubitu cum femina mortua: nam vt dixit Sanchez, æquiparantur, & pari passu procedunt coeubitus cum statua, & cum femina mortua.

6. Concludendum est igitur, copulam cum femina mortua non inducere vitium Bestialitatis, nec fornicationis; vt docet Sanchez, sed tantum continere malitiam Pollutionis factæ adiutorio illius corporis mortui; quod enim sit instrumentum inanimatum, ac si esset statua ipsius mulieris, vt ait Sanchez; non potest constituere diuersam speciem malitiæ ab ipsa pollutione, vt bene dixit Tamburinus, loco citato. Vnde illi, qui sentiunt, circumstantias aggravantes non esse necessariam in confessione aperientias, concederent talem circumstantiam Copulæ non esse in confessione aperientiam, sed sufficere asserere, se pollutionem habuisse. Et in nostro casu, cum femina sit mortua, non adest malitiæ inductionis ad peccatum; & suppono copulam cum femina mortua non haberi ab homine peccante cum alio affectu fornicario diuerso à pollutione: nam alioquin cum pollutione adestet aliud peccatum Fornicationis, Adulteriij, Incesti, &c. Ergo, &c. Et hæc omnia in questione non tam diligenter ab aliis pertractata, pro cuiusmodi Lectoribus adnotare volui, vt ipsi tamen iudicent si probabiliter dicta sint, vel ne.

R E S O L. VII.

An si quis haberet copulam cum femina dormiente, quodnam peccatum luxuria committeret?
Idem dicendum est, si haberetur copula cum aliqua femina subito appropexia correpta, vel ab alio morbo sensibus destituta, & tunc occasionaliter ab aliquo carnaliter cognosceretur.

Et cursum docetur, quid sit raptus stricte, & formaliter
Ex part. 9. r. 9. & Misc. 4. Rel. 2.

§. 1. **R**esponderunt aliqui, quod præter peccatum fornicationis si mulier esset soluta, & præter peccatum adulteriij, si esset coniugata, & præter peccatum sacrilegij si esset Monialis; & præter peccatum stupri si esset virgo, &c. committeret etiam peccatum Raptus formalis. Et ita hanc sententiam tenet Pellizzarius in *Man. Regular. c. 1. r. 4. c. 3. sect. 4. n. 70* vbi sic ait: si quæras, quam malitiam habeat copula habita cum femina dormiente? Respondeo, copulam habitam cum femina dormiente, quæ ante somnum consentit in copulam, esse eiusdem speciei, ac esset, si haberetur cum illa vigilante, ac sponte consentiente: si quidem talis copula æquiparatur copulæ habitæ cum muliere chora. Quod si mulier, cum qua dormiente haberetur copula, in eam non consentit ante somnum, tunc copula continet etiam malitiam Raptus formalis; de qua Sanchez lib. 7. de *Matr. disp. 14. n. 7.* eamque in confessione necessario exprimentam: Imò & malitiam stupri, si femina illa erat virgo, vt colligitur ex ipso Sanchez supra, n. 7. Hucusque Pellizzarius.

2. Non obstat dicere, quod violentia est de essentia raptus, vt patet ex iuribus, quæ assertæ, & sequitur Martinus Perez de *Matrim. disp. 38. sect. 1. n. 1.* Sed in nostro casu copula efficitur sine violentia: ergo non potest constituere malitiam raptus. Respondeo enim cum Fagundes in *Decal. tom. 2. lib. 6. c. 10. n. 3.* quod fraus, & dolus violentiæ æquipollent, l. unica §. Et si quidem. *vers. Penas autem. Cod. de Raptu Virg. ibi,* consentius ille feminae dolosis artibus extortus præsumitur, & ita communiter Doctores. Sanchez lib. 7. de *matr. disp. 12. n. 7. & 11.* Decianus 12. r. *crim. lib. 8. c. 7. m. 8.* Sed in nostro casu adest fraus & dolus, quia copula illa habetur cum muliere inuita; si enim vigilaret non consentiret. Ergo raptus committitur.

3. Verum his non obstantibus, posset aliquis dicere, quod tunc adestet fraus, & dolus, quando mulier fuit v. g. cum Lopio, vel alio medicamento ex industria coeopita, vt postea cum illa haberetur copula. Sed nos supponimus copulam, de qua loquimur, habitam fuisse occasionaliter, quia mulier inuenta est somno oppressa; & licet hoc non obstante, dicta copula exerceatur cum femina inuita, cum dormiat, tamen hæc iniuria, quæ hic & nunc ei inferretur, non est illi notatam suppono illam somno immerfam concubitu non sentire. Quod multum existimo: nam vt docet D. Thomas in 2. 2. *quæst. 66. art. 4. & DD.* communiter alia ratio est inuoluntarij per violentiam, quæ est in rapina, alia per ignorantiam, quæ est in furto. Ergo stantibus his circumstantiis, non videtur in casu nostro adestet tanta iniuria, & violentia, vt possit constituere raptum formalem, vt vult Pellizzarius. Quod idem dicendum videtur, si haberetur copula cum aliqua femina, subita appropexia correpta, vel ab alio morbo sensibus destituta, & tunc occasionaliter ab aliquo carnaliter cognosceretur.

4. Confirmantur supradicta: quia licet D. Thomas in 2. 2. *quæst. 54. art. 7.* Sanchez, & alij asserant, solum violentiam constituere raptum, tamen non desunt Doctores asserentes, quod non dicitur raptus, stricte, & formaliter, si mulier violentata non abducatur de loco ad locum; quod probat Hurtadus de *Sac. disp. 22. diff. 3. n. 11. ex leg. unica*, de raptu, vbi dicitur, quod raptus fit violenta extractio de domo Patris. Et ita etiam docet Præpositus in 3. *par. q. 7. de Impedim. matr. dub. 1. c. n. 148.* Perez vbi supra, *sect. 2. n. 4.* Tambur. *opusc. 1. lib. 2. c. 7. §. 9. n. 60.* Escobar in *Theol. r. 5. Exam. 8. c. 1. n. 75.* & alij quos citat, & sequitur Sylu. in 2. 2. *D. Th. 154. art. 1. ergo, &c.* Vnde nouissimè Gesualdus in *Theol. mor. t. 4. r. 3. c. 7. n. 10.* dixit, quod vt raptus sit peccatum luxuriæ distinctum à fornicatione simpliciter opus

De aliquibus Casibus, &c. Ref. VIII. &c. 139

opus est, ut fiat abductio mulieris. Sed in casu nostro, dato quod adit violentia, non adest abductio; ergo talis copula non potuit inducere raptum formalem.

5. Et quidem, si vera esset, & sequenda opinio Patris Pellizzarii, sequeretur, quod qui habuisset copulam cum femina dormiente, & ideo commississet (ut ipse ait) raptum formalem, sequeretur, inquam, incurrisse in penas latas à Sacris Canonibus contra raptorem, stante opinione Lessij lib. 4. c. 3. dub. 9. n. 6. qui extendit penas raptorum ad illos, qui non traduxerunt de loco ad locum mulierem, sed tantum in loco violaverunt. Unde in nostro casu nimis durum potest videri propter copulam cum femina dormiente, sine alia vi illata, dicere penas incurri. Sed ego nolo harum opinionum Auctor esse: ideo viri docti iudicent.

RESOL. VIII.

Olim cum quodam Religioso fuit mihi magna altercatio, an in cogitationibus veneris sit peccatum mortale, si voluntas non consentiat positive, nec etiam positive dissentiat, sed tantum permittit se habere? Ex p. 2. tr. 17. & Misc. 3. Ref. 33.

§. 1. **P**artem affirmativam tuerentur Vasquez in part. 2. r. 1. disp. 108. c. 2. n. 1. Zumel in part. 2. qu. 74. art. 4. dub. 1. disp. 2. concl. 2. Valent. tom. 2. disp. 6. qu. 4. punct. 3. Lessij de iust. lib. 4. c. 3. dub. 15. n. 117. Bonac. de matr. qu. 4. punct. 7. n. 7. Becanus in sua Theol. schol. part. 2. tr. 2. c. 5. quest. 5. n. 4. Azor. tom. 1. lib. 4. c. 6. qu. 6. Sayrus in Clavi Regia lib. 8. c. 7. num. 3. & Curiel in part. 2. qu. 74. art. 8. dub. 2. §. 2. fol. mihi 493. Ratio est: nam tali in casu si non adest consensus formalis, adest tamen consensus interpretativus; sed consensus interpretativus æquivaleret formali. Ergo si consensus formalis in delectationibus veneris est peccatum mortale, etiam erit consensus interpretativus. Hæc opinio est probabilior.

2. Sed contrariam non falsam, ut ille Religiosus aiebat, sed probabilem cum Sanchez tom. 3. de matrimonio. lib. 9. disp. 45. num. 25. & Bonacina ubi supra numer. 8. esse existimo. Dico igitur non esse peccatum mortale, quando voluntas se habet negativè, non impediendo, vel non reprimendo motus, & tentationes, quas potest reprimere animum aliò diuerendo; necessaria est enim positiva complacètia in motibus sensualitatis, ut imputentur ad peccatum mortale, cum non adit interpretativus consensus, quia non tenetur illam cogitationem expellere, quando non est periculum formalis & expressi consensus; sic Caietan. in summ. ver. delectatio. Philarchus tom. 1. p. 2. lib. 4. cap. 18. Herrera in 2. sent. disp. 33. quest. 7. concl. 2. Reginald. tom. 1. lib. 15. cap. ult. n. 65. & tom. 2. lib. 22. c. 2. num. 10. condit. 3. Petr. Lorca in p. 2. tom. 2. disp. 28. num. 62. cum Molfes. in summ. tom. 1. tract. 8. cap. 8. num. 43. & 45. Nauarr. in summ. cap. 11. numer. 12. Corduba in suo quest. lib. 1. cap. 2; dub. 10. ad 7. & aliis quampluribus apud Sanchez in summ. tom. 1. lib. 1. cap. 2. num. 13. & apud Ioann. Salas in part. 2. tom. 2. disp. 6. sect. 3. numer. 25. Ratio, qua fulcitur hæc opinio, est ista. Nemo peccat mortaliter, nisi transgrediatur aliquod præceptum obligans ad mortale; sed hoc non fit in tali casu, quia tota obligatio, quæ potest esse in tali casu, oritur ex illo præcepto negatiuo, *Non concupiscas*. Sed hoc præceptum non obligat ad depellendam concupiscentiam, sed solum ad non consentiendum. Ergo sufficit non consentire, & solum negativè se habere. Confirmatur, quoniam, ut ait Lorca ubi supra, contingere potest, hos motus permitti propter iustam causam abque villa culpa, & in hoc conveniunt nobiscum Auctores primæ sententiæ. Ergo etiam si abque iusta causa

causa permittantur otiosè, vel ex causa veniali, non erunt peccatum mortale, quia quod per se malum est, propter nullum finem potest iuste fieri; si ergo aliquando contingit hanc promissionem esse licitam, ex genere suo non est mala.

3. Ad argumentum in contrarium respondetur. Quando æqualis obligatio est non permitendi, & non procurandi, consensus formalis, & interpretativus sunt æquales in malitia, & si vnus mortalis est, alter etiam est mortalis, non tamen est eadem obligatio non procurandi, & non permitendi cogitationes rerum turpium, & ideo consensus formalis potest esse mortalis, consensus interpretativus existente veniali; sic potest aliquis magis obligari ad non procurandam dignitatem, vel aliquid aliud, quam ad illud reiiciendum. Sic velle occidere hominem, est peccatum mortale contra iustitiam, sed non pascere illum in extrema necessitate, aliquando est peccatum veniale contra misericordiam, aliquando mortale contra eandem virtutem, aliquando verò est mortale contra iustitiam. Itaque non semper consensus interpretativus, & virtualis alienæ mortis, æquivaleret, nec ferè æquivaleret formali. Ita Salas ubi supra n. 33.

RESOL. IX.

An oscula, quæ fiunt ex delectatione sensibili ex illis consurgente abque alia sinistra intentione, & admisione alterius delectationis de aliquo actu luxurioso, sint peccata mortalia?

Et an in osculis, & talibus, & univèrsim in rebus veneris detur parvitas materia?

Et an inter solutos, quamvis eiusdem sint sexus sit semper mortale crimem osculari, & tangere ob solam veneram delectationem, ex huiusmodi actibus consurgentem, vel possit dari parvitas materia? Ex part. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 36.

§. 1. **N**onissimè negatiuam sententiam docet Franciscus Syluius in 2. 2. D. Thoma 3. 154. art. 4. conclus. 4. ubi sic ait: Vel delectatio quæ in osculis, & amplexibus sentitur, est merè sensualis, consistens in quadà proportione & conformatione rei tactæ, vel visæ cum organo tactus, vel visus, ut non aliud sit, quam oblectatio de re blanda, leni, ac molli, vel tenera, quæ contingitur, aut pulchra, quæ videtur, abque alia cuiuscumque rei turpis delectatione. Vel est delectatio ita sensualis, ut quamvis non versetur circa fornicationem, habet tamen coniunctam carnis ac spirituum generationi servientium commotionem. Tactus & oscula quæ fiunt cum sola priori delectatione, non videntur esse libidinosæ, ac per consequens nec peccata mortalia; quæ autem fiunt cum posteriori, libidinosæ, & mortalia sunt. Prius probari potest, quia non videtur esse libido veneræ, quando in actu secundum suam speciem non libidinosè, abest omnis cogitatio & intentio etiam implicita voluptatis veneræ; atqui amplexus & oscula non sunt secundum speciem suam libidinosæ, ut in corpore docet D. Thom. & in eis ponitur abesse omnis cogitatio & intentio veneræ voluptatis etiam implicita, seu interpretatiua; cum non alia sit delectatio quam quod res blanda, mollis, aut tenera; ergo eiusmodi oscula non sunt censenda simpliciter libidinosæ. Ita Syluius, & alij penes ipsum, quibus ego addo ex Societate Iesuy Comitolum in respons. moral. lib. 4. qu. 20. num. 6. & Ioannem Salas in 1. 2. D. Thom. 3. 74. tract. 13. disp. 6. sect. 20. num. 139. ubi has etiam adducunt rationes pro hac firmanda sententiâ, quia delectatio non est mortalis, nisi obiectum eius sit mortale; sed perceptio illius suavis temperamenti, aut proportionati tangibilis non est mortalis: ergo delectatio, quæ de illa

M 4 tanquam